

DEN DANSKE
HENRY GEORGE FORENING

dens
FORMÅL
dens
FORUDSÆTNINGER
og dens
HISTORIE

INDHOLD

Formålet.....	3
Personen, Skribenten, Forfatteren og Politikeren	3
Georgismen i Danmark.....	5
Den Danske Henry George Forening gennem 100 år.....	6
Organisation	7
Fonde.	8
Georgismen i det politiske Danmarksbillede.....	8
Hvor finder du noget om Den Danske Henry George Forening?	10

Den Danske Henry George Forening
November 2011
2. Udgave
v/Svend Tornbjerg.

Formålet

Den Danske Henry George Forenings formål er at bevare og udbrede kendskabet til Henry Georges liv og tanker, som de kommer til udtryk i de bøger og skrifter, han udgav, og i de mange skrifter, der siden er skrevet om ham. Foreningen er ikke knyttet til noget bestemt politisk parti, men søger at vinde indflydelse gennem artikler om historiske og aktuelle politiske emner i egne blade og i dagspressen, vurderet ud fra Henry Georges grundlæggende synspunkter.

I vore dage har georgisten Fred Harrison rejst kravet om, at jorden og dens rigdomskilder bør tilhøre de samfund, hvori de forekommer. Det bør Den Danske Henry George Forening slutte op om.

Personen, Skribenten, Forfatteren og Politikeren

Henry George blev født i Philadelphia den 2. september 1839. I sin tidlige ungdom prøvede han lidt af hvert. Han tog således hyre på et skib, der bragte ham til Det fjerne Østen, hvor han indprentede sig de grundlæggende samfundsforhold i Australien og et hjørne af Indien. I Australien noterede han sig, at jorden ikke længere var frit tilgængelig, men var tilegnet private jordejere. I området omkring Calcutta i Indien noterede han sig den kolossale forskel, der var mellem de få meget rige jordbesiddere og de mange ludfattige besiddelsesløse. Disse indtryk fulgte ham resten af livet.

I 1858 tog George hyre på et skib til Californien. I sin hjemby fandt han mulighederne stærkt begrænsede og præget af krise i erhvervslivet. Hans skolekundskaber og uddannelse var på det tidspunkt mangelfuld. En kort tid havde han dog været i lære som typograf, men nu så han frem til at udnytte de muligheder, der måtte være i det jomfrueligt nye land, der for kort tid siden var blevet en del af Amerikas Forenede Stater.

Henry George slog sig ned i San Francisco, hvor han fik arbejde som typograf med skiftende ansættelse ved forskellige aviser og blade. Ind imellem tog han andet arbejde, hvor det var at få. På den måde fik han prøvet lidt af hvert. En tid forsøgte han sig i samarbejde med andre som udgiver af en avis. Men det var som typograf, George banede sig vej til at blive skribent, da han i 1868 fik optaget nogle artikler i den avis, han var ansat ved. Det førte til ansættelse som reporter og senere som ansvarshavende redaktør for den ansete avis *Times* i San Francisco.

Som sådan blev George konfronteret med de problemer, der på den tid blev debatteret i aviser og på politiske møder, og som krævede kvalificerede svar. For George blev problematikken omkring ejerskab og beskatning af jordværdierne særdeles påtrængende. Det førte ham ind i et omfattende studie af kendte socialøkonomer som Adam Smith, David Ricardo, James Mill og John Stuart Mill. Resultatet af denne 'store undersøgelse' blev Henry Georges hovedværk *Fremskridt og fattigdom*, som han udgav i 1879.

I 1880 flyttede Henry George med sin kone Annie og deres tre børn til New York, hvor han snart blev kendt som skribent, forfatter og politiker. I 1886 stillede han op som borgmesterkandidat for Det forenede Arbejderparti og fik et betydeligt stemmetal, flere end kandidaten for Republikanerne, men tabte til Demokraterne.

I *Fremskridt og fattigdom* udvikler George sin teori om jordrenten, som ikke burde tilfalde de enkelte private jordbesiddere, men retsmæssigt opkræves af samfundet til dækning af de offentlige udgifter. Senere udgav George *Samfundsspørgsmål*, der udkom i 1883, *Beskyttelse eller frihandel* i 1886 og *Arbejdets kår* i 1896.

I 1897 lod George sig igen opstille som borgmesterkandidat i New York, skønt han følte sig syg. Han døde den 29. oktober, få dage før valget. Hans bisættelse blev fulgt af en tusindtallig skare.

Georgismen i Danmark

I Danmark blev Henry George introduceret i Højskolebladet af botanikeren, senere landbrugsskolelærer og -forstander, Jacob E. Lange. Han blev fulgt op af den norske højskolemand Viggo Ullmann, der i 1887 holdt foredrag om George på flere danske folkehøjskoler. I 1905 blev *Fremskridt og fattigdom* udgivet på dansk i Jakob E. Langes oversættelse. Men inden da var Den Danske Henry George Forening blevet stiftet. Det skete på et møde den 2. marts 1902 i Studenterforeningens Hus i København, hvor 15 tilhængere af georgismen var mødt frem. De kendteste navne fra denne forsamling var godsforvalter Sophus Berthelsen og Jakob E. Lange, der begge blev ledende skikkelser i den nye forening. Foreningen havde fra begyndelsen 24 medlemmer. Tre år senere var medlemstallet 850 fordelt på 24 kredse rundt om i landet. Foreningens formål var at få indført fuld grundskyld i Danmark, så alle andre skatter kunne afskaffes. Ordet grundskyld havde vundet hævd her i landet og blev derfor brugt i stedet for udtrykket jordrente, som Henry George og andre klassiske økonomer havde anvendt. Helt i overensstemmelse med Henry Georges tanker argumenterede foreningen også for af-

skaffelse af alle handelsrestriktioner, altså frihandel, og al overflødigt bureaukrati.

Den Danske Henry George Forening gennem 100 år

Den 2. marts 2002 fejrede Henry George Foreningen sit 100 års jubilæum på Borups Højskole i København. I anledning af jubilæet udgav foreningen et festskrift på 32 sider. Det er et digert værk, der rummer så at sige alle aspekter af de danske georgisters virke gennem 100 år. Det er redigeret af Dan Holst Nielsen og Peter Ussing, begge kendte navne i Henry George Foreningen. En række kendte navne kommer til orde i festskriftet, både de mest betydningsfulde af georgismens forkæmpere fra de første mange år, og nutidige, der hver for sig har skrevet om de emner, de har beskæftiget sig med.

Jubilæumsskriftet bærer titlen GRUNDSKYLD. Det er den samme titel, Henry George Foreningen havde brugt til sit tidsskrift gennem mange år, men festskriftet fik tilføjet en undertitel, nemlig Dansk Tidsskrift for Politik og Økonomi, for at signalere en bredere synsvinkel. Tidsskriftet GRUNDSKYLD blev i mange år dygtigt redigeret af Karsten Larsen, der også havde tilføjet dette tidsskrift et bredere sigte ved at inddrage vurderinger af tidligere og nutidige økonomer.

I 2003 blev GRUNDSKYLD afløst af et tidsskrift med et nyt layout og indholdsmæssigt præget af en bred tilgang af artikler. Tidsskriftet fik navnet *george*. Det var velvalgt, da det jo associerer til den person, der er udgangspunktet for hele den georgistiske bevægelse. Tidsskriftet har i hele sin levetid til nu (2011) været redigeret af Dan Holst Nielsen og Peter Ussing.

Organisation

Henry George Foreningen er en medlemsorganisation, hvis øverste myndighed er årsmødet, der afholdes i september måned. Foreningens aktiviteter varetages af en styrelse på 5 medlemmer, som formelt vælges af årsmødet, men også kan være selvsupplerende. En anden organisation er Henry George Forlaget, der udgiver pjecer, bøger og oversættelser. Forlaget er en selvstændig enhed med egen økonomi. I året 2010 bidrog Forlaget til udgivelsen af Fred Harrisons bog *Sølvkuglen*. Foreningen stod for trykning og udgivelse. Ole Lefmann, som nu er bosiddende i London, havde oversat bogen fra originaltitlen *The Silver Bullet*, som blev udgivet i England i 2008 af The International Union for Land Value Taxation and Free Trade.

Henry George bevægelsen rummer også Henry George Biblioteket med undertitlen Social-Økonomisk-Forsknings-Bibliotek, der har til huse på adressen Lyngbyvej 56 A, 2100 København Ø, hvor også foreningen holder de fleste af sine møder. Biblioteket rummer ikke alene en værdifuld samling af georgistisk litteratur, men også bøger med andet samfundsrelevant indhold. Biblioteket ejes af en fond, der i sin tid blev oprettet af Knud Tholstrup, der i mange år sad i Folketinget, valg for Danmarks Retsforbund. Henry Fagerli-Nielsen og en hel del andre idealistiske georgister stod for Bibliotekets fysiske indretning. I daglig tale kaldes Biblioteket også Huset. Biblioteket bestyres af Per Møller Andersen. Han udgav i november 2010 *Fremskridt og fattigdom* i en bearbejdet og moderniseret udgave. Bortset fra nødvendige ændringer til moderne retskrivning er bogen uændret fra 6. udgave 1948.

Fonde.

Henry George-bevægelsen støttes af en række fonde. Den vigtigste er Henry Georges Mindefond, der i 1934 blev oprettet af Signe og J.L. Bjørner. Fondens formål er at yde bidrag til oplysning om Henry George og Henry Georges tanker og ideer.

Georgismen i det politiske Danmarksbillede.

Georgismen vandt gennem årene efter sin fremkomst i Danmark støtte i flere af de politiske partier. Venstre havde i de først tre årtier af 1900-tallet nogen forståelse for Henry Georges tanker, men det blev Det radikale Venstre, der ved sin stiftelse i 1905 optog dem i sit partiprogram. Ved jordreformerne i 1919 blev det da også dette parti, der stod for oprettelsen af de mange statshusmandsbrug. Ejerne af disse skulle ikke betale købesum for jorden, men kun betale en årlig rente af jordens værdi, hvorfor de også blev kaldt jordrentebrugere. Ellers blev beskatning af jordværdier i Danmark stadig benævnt grundskyld.

Det blev dog Danmarks Retsforbund, der fra sin stiftelse i 1919 gjorde indførelse af fuld grundskyld til sit bannermærke. Resultatet af partiets arbejde blev i mange år begrænset til at holde grundskyldstanken levende. Men efter folketingsvalget i 1947, da Retsforbundet fik 6 mandater i Folketinget, lykkedes det at få den socialdemokratiske regering til at nedsætte en grundskyldskommission, hvis 'opgave var at søge klarlagt de spørgsmål, der står i forbindelse med gennemførelse af fuld grundskyld'.

Arbejdet i kommissionen førte ikke til enighed om målet, men arbejdet i denne skabte værdifulde personkontakter, der viste sig at blive afgørende for Retsforbundets deltagelse i Trekantregeringen, der havde regeringsmagten fra maj 1957 til november 1960. Det lykkedes her at få forhøjet den kommunale grundskyld og sidst i regeringsperioden at få indført

en grundstigningsskyld, der skulle sikre inddragelsen af renten på alle fremtidige jordværdistigninger. På en række områder skete der forbedringer: handelen blev frigjort fra snærende bånd, der blev skabt overskud i statsfinanserne og i handelen med udlandet, arbejdsløsheden blev reduceret til et minimum og inflationen standset. Som følge af disse gode resultater kom Trekantregeringen til at stå som den bedste regering i efterkrigstiden. Siden har ingen anden regering kunnet leve op til lignende resultater.

Ved valget i november 1960 løb Socialdemokratiet med æren for det hele og vandt 6 mandater, men Retsforbundet tabte så mange stemmer, at partiet kom under den politisk fastsatte spærregrænse og mistede alle sine 9 mandater, skønt det uden spærregrænse ville have fået 3 eller 4 mandater i Folketinget.

Hermed var det politiske billede et helt andet. Grundstigningsskylden blev ret hurtigt afskaffet, og debatten om grundskylden blev tonet ned. Ved en folketingsbeslutning under Det røde Kabinet 1966-68 blev grundskylden gjort til et rent kommunalt anliggende, amterne skulle opkræve 10 promille, og kommunerne kunne selv fastsætte satsen mellem 6 og 34 promille. Ved den seneste kommunalreform, hvor amterne blev afskaffet, blev den amtskommunale grundskyld lagt over til kommunerne.

Retsforbundet havde nok tabt det partipolitiske slag om grundskylden, men den grundskyld, der er indført, lever videre. Kommunerne kan inden for de rammer, der til enhver tid fastsættes af Folketinget, selv fastsætte den grundskyldspromille, de finder passende, så sagligt vurderet må man sige, at Henry George og danske georgister for så vidt har sejret i Danmark, men det er ikke nok. Derfor vil Den Danske Henry George Forening fortsat kæmpe for ikke bare at bevare den grundskyld, vi har, men også for at forøge den, så skat på arbejde og forbrug kan sættes ned.

Hvor finder du noget om Den Danske Henry George Forening?

Nye medlemmer – og andre interesserede – vil først og fremmest kunne få fyldestgørende oplysninger om Den Danske Henry George Forening ved at gå ind på foreningens hjemmeside www.henrygeorge.dk

Ved at bladere i denne meget brugervenlige hjemmeside kan du finde artikler om såvel vores grundlæggende ideer som om aktuelle emner. Der er også henvisning til sympatiserende eller relaterede organisationer i Danmark og over hele jorden. Vi er en del af en verdensomspændende bevægelse.

Foreningens historie er ret grundigt behandlet, bl.a. med et portræt i ord og billeder af pionererne i den georgistiske bevægelse i Danmark. Næsten alle betydelige værker om georgismen kan man klikke sig frem til direkte fra henrygeorge.dk, hvor de findes i et forståeligt nuddansk, og hvorfra de kan udskrives. Det drejer sig primært om stort set alle Henry Georges værker.

Vore tidsskrifter kan læses og/eller udskrives direkte fra hjemmesiden – enten i sin helhed eller af tidsskriftets artikler, som man måtte være særlig interesseret i.

En af de bedste nutidige bøger om verden set med georgistiske briller er *The Silver Bullet* af englænderen Fred Harrison. Den er oversat til dansk under navnet *Sølvkuglen*. Den har sin egen hjemmeside, sølvkuglen.dk, som der er link til fra henrygeorge.dk, hvor man i øvrigt kan åbne en fil med såvel den engelske som den danske tekst – til læsning eller udskrivning.

Via hjemmesiden kan man se, hvem der til enhver tid sidder i foreningens styrelse, og endelig giver den mulighed for at melde sig ind i foreningen.

Vi kan kontaktes på adressen:

Foreningen / Forlaget

Henry Georg Foreningen

Lyngbyvej 56 A

2100 København Ø

Kontaktperson:

Ulf Kobbernagel

Tlf. 43 90 67 49

Mail: uk@henrygeorge.dk

Biblioteket

Henry George Biblioteket

Lyngbyvej 56 A

2100 København Ø

Kontaktperson

Per Møller Andersen

Tlf. 48 17 03 01

mail: pma@grundskyld.dk

Åbent: efter aftale.

Den Danske Henry Georg Forening er tilsluttet
Den internationale Union for
Grundskyld og Frihandel
og har kontakt med georgister over hele verden.

Læs mere om os på:

Danske hjemmesider:

www.henrygeorge.dk (Foreningens hjemmeside)

www.sølvkuglen.dk (Specielt om bogen *Sølvkuglen*)

www.grundskyld.dk (Tekster relevante for jordspørgsmålet)

Engelske hjemmesider:

www.theiu.org (Den Internationale Union for grundskyld og frihandel)

www.henrygeorgefoundation.org (Udgiver bl.a. *Land & Liberty*)

Den Danske Henry George Forening

Den Danske Henry George Forening er en oplysende forening, der virker gennem sin styrelse og sine aktive medlemmer.

Styrelsen sikrer forbindelsen til foreningens medlemmer ved udsendelse af tidsskrifter og medlemsblade.

Den opkræver det årlige kontingent, arrangerer årsmødet og indkalder til møder og diskussioner. Medlemmerne kan på egen hånd oprette lokalforeninger.